

Ahmet Seweriň «Gül ýanynda 12 ýyl» kitaby we Türkiýe-Ermenistan gatnaşyklary

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Ahmet Seweriň "Gül ýanynda 12 ýyl" kitaby we Türkiýe-Ermenistan gatnaşyklary AHMET SEVER'IN "GÜL İLE 12 YIL" KİTABI ve TÜRKIYE-ERMENİSTAN İLİŞKİLERİ

Abdullah Gül'ün başdanışmanlığını yapan Ahmet Sever'in "Abdullah Gül ile 12 Yıl" başlıklı kitabında Türkiye ile Ermenistan arasındaki "futbol diplomasisi" sürecine yer verildiğini anlatan Alin Ozinian, kitabın Türkiye-Ermenistan protokol sürecinin bilinmeyenlerini ve neden donduğuna dair bazı ipuçları arayanlar için ilgi çekici olabileceğini vurguladı

Zaman gazetesinde yayınlanan yazıda Ozinian, Ermenistan'ın bağımsızlığını ilan etmekten sonra Ermenistan-Türkiye ilişkilerinin normalleşme sürecini, 'futbol diplomasisini', "Gül ile 12 Yıl'ın" kitabında Ermenistan ile ilişkilerine dair sayfaları değerlendirdi.

Alin Ozinian'ın yazı aşağıda sunulur:

Abdullah Gül'ün 12 yıl başdanışmanlığını yapan Ahmet Sever, "Abdullah Gül ile 12 Yıl" adlı son günlerin çok konuşulan kitabında, Türkiye ile Ermenistan arasındaki "futbol diplomasisi" sürecine ilişkin bir bölüme de yer vermiş.

Gül'ün 2008'de gerçekleştirdiği Erivan ziyaretinin perde arkasından bazı satırbaşlarının anlatıldığı bölüm, bugün Türkiye-Ermenistan protokol sürecinin bilinmeyenlerini ve neden donduğuna dair bazı ipuçları arayanlar için ilgi çekici olabilir.

Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin "normalleşme" süreci son yıllarda donmuş durumda. Oysa çok uzak olmayan geçmişte, bu sancılı sürecin çözüleceğine inanılan dönemler olmuştu.

Ermenistan'ın bağımsızlığını ilan etmesinin hemen ardından diplomatlar temaslarda bulunmuş, taraflar çözüme gidebilmek için 25 yıllık süreçte farklı hükümetler ile görüşmelere devam etmişlerdi fakat durum hiç bu kadar keskin bir ilişkisizliğe ve durgunluğa dönüşmemişti.

Ter-Petrosyan sonrasında Koçaryan ve Sarkisyan dönemlerinde de temaslara devam edilmiş, Viyana'da geçen ikili gizli temasları, Bern'deki görüşmeler takip etmiş, "protokol" taslakları üzerine çalışılmış, neticesinde futbol diplomasisi adı verilecek "Cumhurbaşkanları maçları beraber izliyorlar" dönemi başlamıştı. Gül'ün Erivan'a, bir sene sonra ise Sarkisyan'ın Bursa'ya gitmesi cesur ve takdire şayan adımlardı. Bir şeyler kırılmak üzereydi, muhalefet edenlerin sesine aldırmayan iki taraflı bir siyasi irade ve bu sorunu artık çözmek için arzu vardı.

Bahsi geçen kitabın Ermenistan ile ilgili bölümünde tam da bu "değişikliğe" vurgu yapılmakta. "Gül'ün 2008'de gerçekleştirdiği Erivan ziyaretiyle ilgili olarak "Bir resepsiyonda, dönemin başbakanı Tayyip Erdoğan, Sayın Gül'ün başkanışmanlarından birine dönemin Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'u işaret ederek 'Ermenistan'a gitmeni o da istemiyor' dedi. Ama o yalnız kalmasına rağmen gitti. Bu süreç protokollere giden yolu açtı." diyen Sever, Gül tarafından atılan adımların hükümet ve vesayet tarafından "fazla" hatta "yersiz" görüldüğünü anlatmaya çalışmış. Bir anlamda da ilk defa "devletin", hükümet ve askeri vesayetten daha cesur, sorun çözücü hatta dostça bir tavır sergileyebildiğinden dem vurmuş diyebiliriz.

Gül'ün Ermenistan konusundaki farklılık gösteren yaklaşımı, Ermenistan kamuoyunda ve basınında o yıllarda çok dillendirilmişti. "Keşke diğer cumhurbaşkanları da Gül gibi olsaydı", "Gül'ün yaklaşımı çok farklı" cümleleri o günlerde Ermenistan'da çok yankılanıyordu. Hatta buna karşılık "Türk devleti cumhurbaşkanları ile değişmez, devletin Ermeniler konusundaki kendine has anlayışı sabittir" sözleri ile muhalefet edenler de az değildi. Ermenistan kamuoyunda var olan "iyi adam" imajı dışında, diplomatik çevreler Gül'ün

göreceli fakat farkı hissedilen samimiyetini 2008 Şubat'ında Sarkisyan'ın cumhurbaşkanı seçilmesinin ardından gecikmeden yaptığı kutlama mesajında da sezmişlerdi.

Tüm bu sebepler bir anlamda Ermenistan tarafını da cesaretlendiriyordu. Astana'da içeriden veya Diaspora'dan gelecek tepkilere aldırmaksızın Gül ile Türkçe konuşmaya çalışan Sarkisyan hakkındaki karalama kampanyaları yükselirken, Koçaryan'ın "ben olsam Gül'ü Erivan'a çağırmazdım" dediği duyulmuş, Sarkisyan ise buna, "O kendi fikridir, saygı duyarım, bu benim kararım." diyebilmişti.

Karabağ sorununu Minsk'e bırakmayı ve ABD, Fransa ve Rusya'nın çözüm için aktifleşmesini isteyen Gül'ün yerini, "Dağlık Karabağ sorunu çözülmeden sınırı açmayız" önkoşulu her gün tazeleyen bir Türk hükümeti almıştı tekrar. Donan süreç böyle başladı, fakat üstesinden gelinmesi gereken bir 2015 Nisan'ı vardı. Davutoğlu, 2014'te KEİ toplantısından yararlanarak Ermenistan'a geldi. Durum ortadaydı, "Türkiye süreci devam ettirmek istiyor" mesajı verilecekti uluslararası kamuoyuna. "Siz Karabağ'da iki köyden çekiliverin, biz de bakarsınız sınırı bir ucundan açarız" teklifi Ermenistan tarafından ciddiye alınmadı. Görünen o ki, hükümet artık "Ermeni sorunu"nu yelpazenin "yumuşak karnı" olarak düşündüğü Türkiye Ermenileri ile çözme girişimlerine soyunuyordu. Ermenistan ve Diaspora'yı dahil etmek istemediği "yakınlaşma çabalarında" hâlâ net olarak anlaşılamayan Adil Hafıza ve Ortak Acı yaklaşımları, bazı vakıf malları iadesi, Patrikhane ile ilişkilerin daha tatlılaştırılması yolunu izlerken son bir hamle ile "hükümet övücülükte" sınır tanımayan ve köşesinden taşan kalemlere milletvekilliği hediye edildi.

"... Statükocu anlayışın galip gelmesi ile büyük bir fırsat göz göre göre kaçırıldı, bu sürecin sonunun getirilmemesi Gül'ün en fazla üzüntü duyduğu konulardan biri oldu" diyen kitap, genel olarak farklı sorulara net cevaplar veremiyor. Bu sürecin "baltalanmasının" altında yatan olası fikir ayrılıklarından ve ipin tam olarak nerede koptuğundan bahsetmiyor olsa da sürecin bizzat içinde bulunan bir Cumhurbaşkanı'nın tıkanıklığın nerden kaynaklandığına işaret

ediyor olması açısından önemli sayılmalı...

20 Temmuz 2015

Kaynak: Ermenihaber.am Publisistika